

BENEGO MEMO

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie in het BENEGO-gebied

Tijdens onze recente algemene bestuursvergadering op 27 maart hebben we besproken hoe belangrijk het is voor onze grensgemeenten om samen te werken in het kader van het Nederlandse Programma "Ruimte voor Defensie". Het Ministerie van Defensie heeft eerder een beroep gedaan op gemeenten om hun zienswijzen op dit programma in te dienen, wat een aanzienlijke respons heeft opgeleverd vanuit zowel Nederland als België. Gezien de directe impact van de plannen van het Ministerie op onze gemeenten, vanwege de nabijheid van militaire basissen en de daarmee gepaarde ruimtelijke uitdagingen, is het delen van deze inzichten binnen ons BENEGO-verband van cruciaal belang.

Inmiddels hebben 12 BENEGO-gemeenten hun reacties ingediend. Wij hebben deze zienswijzen in deze memo samengevat zodat u hiervan kunt kennismaken en er een gedegen discussie kan ontstaan, ten einde de besluitvorming op elkaar af te stemmen.

Gemeenschappelijke thema's

De documenten van de verschillende gemeenten tonen een aantal gemeenschappelijke aandachtspunten en zorgen in reactie op de uitbreidingsplannen van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Deze gemeenschappelijke thema's benadrukken de regionale en grensoverschrijdende implicaties van de voorgestelde militaire activiteiten. De voornaamste thema's die in de reacties terug te lezen zijn betreffen:

1. Geluidshinder

Een overheersend thema in bijna alle zienswijzen is de zorg over toegenomen geluidsoverlast, voornamelijk veroorzaakt door jachtvliegtuigen en laagvliegende helikopters. De gemeenten vrezen dat de intensivering van vliegbewegingen een significante impact zal hebben op de leefbaarheid en het welzijn van hun inwoners.

2. Milieu-impact en Stikstofdepositie

Veel gemeenten uiten bezorgdheid over de milieu-impact, specifiek de stikstofdepositie die kan resulteren uit de uitbreiding van militaire activiteiten. Deze depositie heeft potentieel schadelijke effecten op beschermde natuurgebieden en lokale ecologie, wat strijdig kan zijn met nationale en Europese milieuwetgeving.

3. Ruimtelijke Planning en Lokale Ontwikkeling

De zienswijzen tonen aan dat gemeenten beducht zijn voor de invloed van defensieactiviteiten op lokale en regionale ontwikkelingsplannen, waaronder woningbouw en economische initiatieven. De mogelijke restricties die militaire zones opleggen aan de bouwhoogte en locatie van nieuwe ontwikkelingen kunnen belangrijke stedelijke en regionale plannen dwarsbomen.

4. Overleg en Samenwerking

Gemeenten vragen nadrukkelijk om beter overleg en samenwerking met defensie. Ze streven naar een aanpak waarbij zowel nationale veiligheidsbehoeften als lokale en regionale belangen worden gerespecteerd. Dit omvat de integratie van civiel-militaire

projecten en het delen van ruimtelijke en milieuvoordelen.

5. Gezondheid en Veiligheid van Inwoners

Direct gerelateerd aan geluidshinder en milieu-impact, benadrukken de gemeenten de noodzaak om de gezondheid en veiligheid van hun inwoners te beschermen. Ze zijn bezorgd dat verhoogde militaire activiteit de kwaliteit van leven kan verminderen en vragen om gedetailleerde gezondheids- en veiligheidsanalyses in de milieueffectrapportages.

6. Naleving van Bestaande Wetgeving en Afspraken

De documenten tonen ook de noodzaak voor defensie om zich te houden aan bestaande wetgeving en eerder gemaakte afspraken met lokale en regionale overheden. Dit omvat het respecteren van bestemmingsplannen, milieucontouren, en de algehele stedelijke planning.

Deze gedeelde aandachtspunten wijzen op een brede bezorgdheid onder gemeenten over de potentiële negatieve effecten van de uitbreidingsplannen van het NPRD, waarbij de nadruk ligt op een evenwichtige benadering die zowel de nationale veiligheidsbelangen als de lokale en regionale ontwikkelingsdoelen respecteert.

Aandachtspunten per gemeente

Elke gemeente heeft unieke zorgen gebaseerd op hun geografische en bestuurlijke context, maar alle delen zorgen over geluid, milieu-impact, en de interactie tussen militaire en civiele planning. De gedetailleerde reacties tonen de noodzaak voor zorgvuldige overweging van lokale behoeften en milieuwetgeving in de uitvoering van nationale defensieplannen.

- **Goirle**

De gemeente Goirle heeft bezwaren geuit tegen het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie vanwege de impact op de leefbaarheid, gezondheid, en lokale ontwikkeling binnen de gemeente. De zienswijze benadrukt de noodzaak van een evenwichtige belangenafweging, met name de negatieve effecten van luchtmachtbasis activiteiten op woningbouw, natuurbehoud, en lokale agrarische activiteiten. Belangrijke aandachtspunten zijn de toename in jachtvliegtuigcapaciteit, nieuwe laagvlieggebieden en helikopterlandingsplaatsen die strijdig zijn met de Omgevingsvisie van Goirle, welke culturele, historische en ecologische waarden wil behouden.

De gemeente uit ook zorgen over hoe de defensieplannen de uitvoering van regionale energie- en klimaatstrategieën hinderen (bv. REKS), en hoe de geplande activiteiten de productie van duurzame energie kunnen belemmeren. Goirle verzoekt dringend dat hun bezorgdheden over geluidsoverlast en stikstofdepositie serieus worden meegenomen in de verdere ontwikkelingen van het NPRD, en dat er geen uitzonderingspositie voor Defensie wordt gecreëerd in het stikstofbeleid. De gemeente streeft naar respect voor zowel nationale veiligheidsbehoeften als lokale en regionale ontwikkelingsdoelen.

- **Baarle-Nassau, Alphen-Chaam, Gilze-Rijen**

Deze drie gemeenten hebben een gezamenlijke zienswijze ingediend, waarbij ze

benadrukken dat ze de vliegbasis Gilze-Rijen als een "goede buur" zien, maar wijzen op de noodzaak van een zorgvuldige belangenafweging. Ze zijn vooral bezorgd over de leefbaarheid en de volksgezondheid van hun inwoners door de intensivering van activiteiten op de vliegbasis, vooral sinds de sluiting van vliegbasis Soesterberg in 2008, wat leidde tot een concentratie van helikopteractiviteiten op Gilze-Rijen.

De gemeenten vragen specifiek om de toezeggingen die tijdens een werkbezoek van de staatssecretaris van Defensie zijn gedaan, na te komen, en de impact van extra activiteiten eerlijk over Nederland te verdelen, om zo de geluidsoverlast en milieu-impact in hun regio te verminderen.

- **Zundert**

Zundert benadrukt de strijdigheid van de defensieplannen met lokale initiatieven zoals de Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS) en de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT). De gemeente is vooral bezorgd over het effect van mogelijke laagvlieggebieden die de leefkwaliteit en de uitvoering van duurzame energieprojecten kunnen beïnvloeden. Zundert vraagt daarom dat bestaande regionale afspraken worden gerespecteerd in de verdere ontwikkeling van het NPRD.

- **Hilvarenbeek**

Hilvarenbeek uit zorgen over de algemene leefbaarheid en volksgezondheid als gevolg van de activiteiten op de nabijgelegen vliegbasis. Net als andere gemeenten, benadrukt Hilvarenbeek het belang van het naleven van eerdere toezeggingen door Defensie, met name de vermindering van geluidshinder en de betrokkenheid van de gemeente bij het opstellen van een gedragen luchthavenbesluit.

- **Baarle-Hertog**

Baarle-Hertog maakt ernstige bezwaren tegen de mogelijke inbegrip van hun grondgebied binnen laagvlieggebieden. Deze Belgische gemeente is uniek vanwege de complexe verdeling van 30 enclaves, wat zorgt voor specifieke uitdagingen op het gebied van bestuur en lokale regelgeving. De gemeente stelt voor om niet opgenomen te worden in de laagvlieggebieden of, als dat niet mogelijk is, dat er specifieke toetsingen plaatsvinden aan Vlaamse en Belgische wetgeving, vooral met betrekking tot milieuvergunningen en grensoverschrijdende milieueffectrapportages.

- **Essen**

De gemeente Essen, gelegen nabij de Nederlandse grens, is direct betrokken bij de activiteiten van Nederlandse militaire basissen. De gemeente is vooral bezorgd over geluidsoverlast van laagvliegende helikopters en toename van jachtvliegtuigactiviteiten, wat invloed kan hebben op lokale inwoners en de natuur, zoals de Kalmthoutse Heide. Essen verzoekt om een grondige beoordeling van grensoverschrijdende milieueffecten en stikstofdeposities. Ze benadrukken de noodzaak om luchtkwaliteitsnormen te respecteren die gelden op Vlaams grondgebied.

- **Woensdrecht**

Woensdrecht ziet de nabijheid van Vliegbasis Woensdrecht zowel als een kans als een uitdaging. Ze zijn betrokken bij plannen om de militaire en civiele luchtvaart te combineren via het *Business Park Aviolanda*. De gemeente dringt aan op een aanpak

waarbij nieuwe ontwikkelingen elkaar niet hinderen en benadrukt de mogelijkheid van samenwerking op het gebied van milieubescherming en economische ontwikkeling. Er is ook aandacht voor stikstofproblematiek en de noodzaak voor een gecoördineerde regionale aanpak.

- **Roosendaal**

Roosendaal vreest de impact van toegenomen activiteiten op Vliegbasis Woensdrecht, vooral in termen van geluidsoverlast en veiligheidsrisico's. De gemeente vraagt om gedetailleerde onderzoeken naar de effecten van deze toename op de lokale leefbaarheid en veiligheid, en om rekening te houden met de cumulatieve impact van geluid en stikstofdepositie.

- **Bergen op Zoom**

Bergen op Zoom is direct beïnvloed door de plannen voor Vliegbasis Woensdrecht. Ze uiten specifieke zorgen over stikstofdepositie en geluidshinder, die de lokale natuur en leefomgeving kunnen beïnvloeden. De gemeente vraagt om deze impact grondig te onderzoeken en maatregelen voor te stellen die de negatieve effecten kunnen beperken, terwijl ook rekening wordt gehouden met lokale ontwikkelingsplannen.

- **Tilburg**

Tilburg maakt zich zorgen over de impact van uitbreidingen op Vliegbasis Gilze-Rijen, met name de effecten van geluidsoverlast op de lokale leefbaarheid. Ze benadrukken het belang van het handhaven van bestaande geluidscontouren en het respecteren van lokale en regionale ontwikkelingsafspraken. Tilburg vraagt om duidelijkheid over hoe de defensieplannen passen binnen bestaande bestuurlijke afspraken en de lokale woningbouw- en energietransitieplannen.

- **Breda**

Breda richt zich op de mogelijke uitbreiding van de laagvlieggebieden en de toevoeging van jachtvliegtuigen aan Vliegbasis Gilze-Rijen, wat leefbaarheidsconflicten binnen de gemeente kan veroorzaken. Ze vragen om een diepgaande beoordeling van milieueffecten en pleiten voor een aanpak die lokale en regionale ontwikkelingen respecteert, zoals woningbouw en natuurbehoud. Breda wil zekerheid over de impact van deze plannen op lokale stikstofemissies en de algehele leefbaarheid.